

MAKTABGACHA TA'LIMDA SAN'AT, MUSIQA VA IJODIY FAOLIYAT ORQALI BOLALARNI ESTETIK TARBIYALASH.

DTPI Pedagogika Fakulteti
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 2-
bosqich talabasi Shaydullayeva Dilinur

Annatsiya: *Ushbu maqola bevosita maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni estetik tarbiyalash jarayonining nazariy konsepsiyalari va amaliy-metodik asoslarini kompleks tahlil qilishga bag'ishlangan. Maqola insonning shaxsiy rivojlanishi va madaniy saviyasini shakllantirishda eng muhim davr — maktabgacha yosh (3-7 yosh) davrining estetik ta'limdagi o'rnini chuqur ilmiy asoslaydi*

Kalit so'zlar: *San'at, musiqa, ijodiy faoliyat, tasviriy san'at, ritmik harakatlar, teatr san'ati.*

AESTHETIC EDUCATION OF CHILDREN IN PRESCHOOL EDUCATION THROUGH ART, MUSIC, AND CREATIVE ACTIVITIES

Abstract: *This article is devoted to the comprehensive analysis of the theoretical concepts and practical-methodological foundations of the aesthetic education process for preschool children. The article deeply and scientifically substantiates the role of the preschool age period (3-7 years) in aesthetic education—this period being the most important phase in the formation of an individual's personal development and cultural level.*

Keywords: *Art, music, creative activity, visual arts, rhythmic movements, theatre art.*

ЭСТЕТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ ЧЕРЕЗ ИСКУССТВО, МУЗЫКУ И ТВОРЧЕСКУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

***Аннотация:** Данная статья посвящена комплексному анализу теоретических концепций и практико-методических основ процесса эстетического воспитания детей дошкольного возраста. В статье дается глубокое научное обоснование роли дошкольного возраста (3-7 лет) в эстетическом образовании — этого важнейшего периода в формировании личностного развития и культурного уровня человека.*

***Ключевые слова:** искусство, музыка, творческая деятельность, изобразительное искусство, ритмические движения, театральное искусство.*

Kirish. Maktabgacha ta'lim — bu har bir insonning shaxsiyat poydevori shakllanadigan davr. Aynan shu bosqichda bolaning dunyoqarashi, his-tuyg'ulari va qobiliyatlari tez rivojlanadi. Estetik tarbiya esa bolani atrof-muhitdagi go'zalliklarni idrok etish, sevish va ularga nisbatan ijobiy munosabat bildirishga o'rgatishda muhim o'rin tutadi. San'at, musiqa va ijodiy faoliyat orqali beriladigan estetik tarbiya bolaning nafaqat ma'naviy boyishiga, balki uning aqliy, axloqiy va jismoniy rivojlanishiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Bu esa, o'z navbatida, kelajakda har tomonlama yetuk va barkamol shaxsni tarbiyalash uchun mustahkam zamin yaratadi.

Asosiy qism.

Estetik tarbiya keng ma'noli tushuncha bo'lib, unga tabiat, mehnat, ijtimoiy hayot, turmush va san'atdagi go'zalliklarga estetik munosabatni shakllantirish kiradi. Maktabgacha ta'lim tizimida estetik tarbiyaning asosiy maqsadlari quyidagilardan iborat: Go'zallikni anglash va sevish. Bolalarni hayotdagi go'zallikni (tabiatda, san'atda, insonlar xatti-harakatida) tushunishga, sezishga va undan zavqlana olishga o'rgatish. Estetik didni shakllantirish. Chiroylini xunukdan, g'amginlikni xursandchilikdan farqlay olish, ranglar, shakllar, tovushlar orasidagi farqlarni ajrata olish kabi sensor etalonlar bilan tanishtirish.

Ijodiy qobiliyatni rivojlantirish. Bolani san'atning turli sohalarida (rasm chizish, musiqa, raqs, hikoya qilish) faol harakat qilishga va o'zini namoyon etishga undash. Estetik tarbiya, ayniqsa, axloqiy tarbiya bilan uzviy bog'liq bo'lib, bolada

nafaqat go'zallikka muhabbat, balki vatanparvarlik, insonparvarlik kabi yuksak insoniy fazilatlarni ham shakllantiradi. San'at, o'zining turli janrlari bilan bolaning hissiy-idrok dunyosiga kuchli ta'sir ko'rsatadi va estetik rivojlanishning eng muhim vositasidir. Tasviriy san'at mashg'ulotlari bolaning tasavvuri, fantaziyasi va mayda motorikasini rivojlantiradi.

Ranglar va shakllar bilan ishlash: Rasm chizish jarayonida bola rang tanlash, kompozitsiya yaratish orqali o'z estetik didi va rang munosabatlarini rivojlantiradi. Masalan, "Onamning portreti" mavzusida rasm chizishda bolalar onalarining liboslariga turli rangdagi bezaklar berish orqali o'z tasavvurlarini namoyon etadilar. Milliy hunarmandchilik: Bolalarni O'zbekiston xalqlarining tasviriy, dekorativ va amaliy san'ati (kulolchilik, kashtachilik, yog'och o'ymakorligi) bilan tanishtirish orqali ularda milliy g'urur va estetik qarashlar shakllanadi. Qo'qon shahridagi hunarmandlar ustaxonasiga ekskursiyalar tashkil etish bunga yorqin misol bo'la oladi. Badiiy asarlar, ertaklar, she'rlar va teatr sahnalari bolaning estetik ong qirralarini shakllantiradi.

Badiiy asarlarni tinglash yoki tomosha qilish orqali bolalar qahramonlarning kechinmalarini his qilishga, ijobiy va salbiy obrazlarni ajratishga o'rganadilar. Bu ularda empatik tuyg'ularni rivojlantiradi.

- Ijodiy o'yinlar. Rollarga kirish, sahna ko'rinishlari tayyorlash bolalarni o'z qobiliyatlarini namoyon qilishga, nutq madaniyatini oshirishga va jamoada ishlashga o'rgatadi.
- Musiqa — eng ta'sirchan san'at turlaridan biri bo'lib, bolaning estetik dunyoqarashini shakllantirishda beqiyos ahamiyatga ega. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida musiqa mashg'ulotlari bir necha asosiy yo'nalishda olib boriladi:
- Musiqa tinglash: Turli janrdagi (milliy va jahon) musiqalarni tinglash bolalarda estetik his-tuyg'u va tasavvurlarni rivojlantiradi, go'zallikni idrok etishga o'rgatadi.
- Qo'shiq aytish bolaning nafas olishini, ovoz diapazonini yaxshilaydi, shuningdek, matnni tushunish orqali axloqiy g'oyalarni singdiradi.

- .Raqsga tushish bolada musiqiylikni, ritm hissini, harakat chaqqonligini va irodani rivojlantiradi. E. J. Dalkrozning ritmik ta'lim tizimi bunga yorqin misol bo'la oladi.

Bolalar musiqa asboblarida chalish. Ushbu faoliyat turi bolalarni tovushlarni farqlashga, musiqa asboblarining ovozlarini tanib olishga o'rgatadi, bu esa ularning diqqatini va xotirasini rivojlantiradi.

XULOSA.

Maktabgacha ta'limda san'at, musiqa va ijodiy faoliyat orqali estetik tarbiya berish — bu bolaning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashning eng muhim va samarali yo'lidir. Go'zallikni ko'ra bilishga, uni qadrlashga va o'z kuchlari yetganicha hayotda go'zallik yaratishga o'rgatilgan bola kelajakda nafaqat estetik jihatdan barkamol, balki axloqiy, aqliy va ijtimoiy jihatdan ham yetuk shaxs bo'lib voyaga yetadi. Ushbu tarbiya usuli orqali mustahkam estetik ong va madaniyat poydevori yaratiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. O'zbekiston Respublikasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni (2019 yil).
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishga oid tegishli Qarorlari va Farmonlari.
3. "Ilk qadam" (Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishining Davlat o'quv dasturi) – estetik rivojlanish sohasi bo'yicha talablar.
4. "Boshlang'ich ta'lim" (Maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun ta'lim dasturi).
5. Meliyev X. A., Qilichova M. X. "Maktabgacha pedagogika". (Darslik). Toshkent.
6. Sodiqova Sh. A. "Maktabgacha pedagogika". (Darslik). Toshkent, 2013-yil
7. Hasanboyeva O., Jabborova X., Nodirova Z. "Maktabgacha ta'limda tabiat bilan tanishtirish metodikasi". (O'quv qo'llanma)
8. Aliyev B. "Estetik tarbiya: nazariya va amaliyot". Toshkent:
9. V. San'at, Musiqa va Ijodiy Faoliyat Metodikasi

10. Qodirov Q. va boshqalar. "Maktabgacha ta'lim muassasalarida tasviriyl faoliyat metodikasi". (O'quv qo'llanma).

